ICS
Institut za korporativne varnostne študije

ZADEVA: Zapis ključnih poudarkov vsebine razprave na okrogli mizi z nazivom »Kritična infrastruktura in dileme, ki jih prinaša stečajni postopek«

Institut za korporativne varnostne študije je v sodelovanju s Slovenskim združenjem korporativne varnosti organiziral odmevno okroglo mizo z osrednjo temo »Kritična infrastruktura in dileme, ki jih prinaša stečajni postopek«, ki je potekala v veliki dvorani Državnega sveta Republike Slovenije. Na okrogli mizi so svoje poglede predstavili prof. dr. Krešo Puharič, zaslužni profesor Univerze v Ljubljani, izr. prof. dr. Damir Črnčec, Fakulteta za državne in evropske študije, mag. Boris Mohar, Direktor Urada za varovanje tajnih podatkov Republike Slovenije, mag. Miran Fabjanič, generalni direktor Direktorata za obrambne zadeve in vodja Medresorske delovne skupine za pripravo ukrepov zaščite kritične infrastrukture ter mag. Albin Poljanec, Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije. Okroglo mizo je moderiral dr. Denis Čaleta, predstavnik ICS-Ljubljana.

Osnovne ugotovitve lahko strnemo v smeri, da trenutna zakonodaja ne zagotavlja osnovnih državnih interesov, kadar bi prišlo do stečajnega postopka organizacije, ki upravlja z delom kritične infrastrukture. Problematika je zelo kompleksna in od zakonodajalca zahteva celovit pristop urejanja, ki ga na žalost v tem trenutku ni zaznati. Zakonodaja se na tem področju ureja in dopolnjuje zelo parcialno in ni povezana v celoto, kar pušča preveliko pravnih praznin, ki v končni posledici izredno negativno vplivajo na zagotavljanje državnih interesov in koristi pri stečajnih postopkih organizacij katere upravljajo kritično infrastrukturo. Razpravljalci so podali zelo različna stališča na učinkovitost določanja in razumevanja kritične infrastrukture v Republiki Sloveniji. Predstavnik Ministrstva za obrambo je svoje stališče argumentiral v smeri, da državo ne zanima lastništvo organizacije, ki upravlja kritično infrastrukturo temveč je važno predvsem, da izpolnjuje zahteve za neprekinjeno delovanje. Nasprotujoči argumenti so bili posredovani v smeri, da pripravljalci zakonskih rešitev zelo tehnokratsko urejajo zadeve, ki nimajo prave podlage v realnih potrebah varnostnega okolja. Lastništvo v organizacijah, ki upravljajo KI bi moralo še kako

Cesta Andreja Bitenca 68 | 1000 Ljubljana | t: +386 1 518 15 57 | f: +386 1 519 30 10 | e: info@ics-institut.si
www.ics-institut.si | ID za DDV: SI 70365016 | TRR: IBAN SI56 0313 1100 0343 770

zanimati državo, predvsem s stališča nacionalne varnosti in zagotavljanja neprekinjenosti delovanja ključnih procesov. V tem okviru je informacijsko komunikacijska tehnologija še posebej izpostavljen podsektor kritične infrastrukture. Kriteriji za določitev kritične infrastrukture so pripravljeni zelo pavšalno in niso bili predhodno simulirani in analizirani. Ta argumentacija kaže tudi dejstvo, da ravno s tega stališča ni mogoče z gotovostjo oceniti ali je trenutno določena kritična infrastruktura in organizacije, ki z njo upravljajo, sploh realno opredeljene. Ugotovljeno je bilo, da Republika Slovenija zamuja z implementacijo in pripravo ustreznih zakonskih in sistemskih rešitev na področju zaščite kritične infrastrukture. Vsekakor je potrebno narediti dodatne napore pri jasni opredelitvi kateri infrastrukturni deli, procesi in storitve so tista nujna kritična infrastruktura, ki je potrebna za nemoteno delovanje širše družbene skupnosti. Jasni in metodološko preverjeni kriteriji za določitev kritičnosti posamezne infrastrukture so tisti, ki bodo zmanjševali dvom o tem kaj sploh je kritična infrastruktura. Seveda pa je potrebno jasno zavedanje, da normativnim ukrepom in samemu procesu določevanja kritične infrastrukture nujno sledi tudi zagotavljanje ustreznih virov za izvedbo celovitega sistema zaščite le te. Vsekakor bodo take razprave bistveno pripomogle pripravljavcem zakonskih rešitev na področju zaščite kritične infrastrukture, da bodo taka stanja, ki povzročajo tveganja, ustrezno predvideli in zakonsko normirali. Skozi razpravo in argumentacijo je kot primer nastopal stečajni postopek, ki se trenutno vodi v primeru podjetja T-2 in kateri skozi celoten proces kaže na cel niz nedorečenosti zgoraj obravnavane tematike.

Drugo težišče razprave je bilo usmerjeno v diskusijo o sposobnosti sodne veje oblasti, da se ustrezno spoprime s tako kompleksnimi primeri obravnave. Splošno ugotovitev lahko strnemo v smeri, da imajo stečajni upravitelji premalo informacij in znanja, da bi lahko ustrezno obvladovali tako kompleksne stečajne postopke, ki vsebujejo poslovni subjekt, kateri je upravljavec kritične infrastrukture. Razpravljavci pa so bili soglasni, da se stečajni postopek ne sme uporabljati kot orodje zagotavljanja parcialnih interesov in omejevanja konkurence. To je še posebej pomembno kadar govorimo o poslovnih subjektih, ki upravljajo s kritično infrastrukturo. Razprava pa je bila zelo nasprotujoča pri strokovni usposobljenosti sodišč in predvsem sposobnosti sodnikov zagotavljanja ustrezne argumentacije svojih odločitev in uporabe pravnih podlag. Del argumentov je bil posredovan v smeri, da je slovensko sodstvo neučinkovito in, da so sodniki preslabo usposobljeni za reševanje zahtevnih primerov. V dosti primerih gre za zmotno uporabo prava in napačno argumentacijo

Cesta Andreja Bitenca 68 | 1000 Ljubljana | t: +386 1 518 15 57 | f: +386 1 519 30 10 | e: info@ics-institut.si
www.ics-institut.si | ID za DDV: SI 70365016 | TRR: IBAN SI56 0313 1100 0343 770

svojih odločitev. Na drugi strani je razprava zagovornikov učinkovitosti delovanja sodstva poudarjala možnost pritožbenega instituta, ki v celoti zagotavlja pravno varstvo strank v postopkih pred sodišči.

Tretje težišče razprave bi lahko našli v zagotavljanju nacionalnih interesov, ki so na žalost večkrat zlorabljen pojem. V primeru stečajnega postopka organizacije, katera upravlja kritično infrastrukturo pa bi bilo pomembno upoštevati državne interese, ki v končni posledici zagotavljajo neprekinjenost delovanja nacionalne kritične infrastrukture in s tem posledično tudi širše evropske kritične infrastrukture. Še posebej je tukaj pomembna komunikacijsko informacijska tehnologija, ki z dejstvom razvoja informacijske družbe 21. stoletja pridobiva poseben vidik. Dejstvo, da je Slovenije članica NATA in EU bi moralo ustrezne institucije navdajati s skrbjo, če se lastništvo v informacijsko-komunikacijskih organizacijah skozi stečajne postopke nekontrolirano spreminja z lastniki sumljivega izvora. Če tako podjetje podpira del državne informacijske infrastrukture pa je to dejstvo še bolj zaskrbljujoče. Trenutno namreč odgovorne institucije nimajo interesa, znanja in zadostnih zakonskih mehanizmov za učinkovitejše uveljavljanje nacionalnih interesov v takih konkretnih primerih. Članstvo v navedenih organizacijah predstavlja pomembno odgovornost, še posebej ko govorimo o informacijskih tveganjih, ki so s pojavom kibernetskih groženj še dodatno izpostavljene in jih je potrebno ustrezno obravnavati. Tem dvema dejavnikoma je pritrdil razpravljalec na okrogli mizi, ki je zastopal Urad za varovanje tajnih podatkov Republike Slovenije kakor tudi predstavnik Agencije za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije. Slednji je posebej izpostavil, da se preveč ozko usmerjamo v zagotavljanje tehnične informacijske infrastrukture manj pa na neprekinjenost storitev, ki so v celoti zelo pomembni kadar govorimo o neprekinjenem delovanju informacijske in komunikacijske kritične infrastrukture. V tem okviru je bilo izpostavljeno tudi tveganje za izvajanje prisluhom komunikacij s strani državnih in zasebnih-korporativnih subjektov. Ta nevarnost je v dobi grobe gospodarske konkurenčne tekme izredno izpostavljena. Stečajni postopki z neurejenimi procesi lahko zelo hitro pripeljejo do porasta tveganj in možnosti za izvedbo prisluškovanja in prestrezanja komunikacijskih in informacijskih poti.

V navezavi na prejšnji odstavek pa se je odprla razprava še o dolžnosti države zagotavljati ustavno določene pravice, ki jih opredeljujeta 37. člen Ustave RS in sicer varnosti pisem in drugih občil in seveda 38. člen, ki obravnava varstvo osebnih podatkov. Ti dve

Cesta Andreja Bitenca 68 | 1000 Ljubljana | t: +386 1 518 15 57 | f: +386 1 519 30 10 | e: info@ics-institut.si
www.ics-institut.si | ID za DDV: SI 70365016 | TRR: IBAN SI56 0313 1100 0343 770

pomembni ustavni področji postavljata zakonodajalca, še posebej pa državne institucije, v položaj povečane skrbi, kadar govorimo o stečajnih postopkih informacijskih podjetij. Razpravljalci so se strinjali, da to področje odpira nekaj zelo pomembnih dilem, ki jih bo potrebno v prihodnje posebej upoštevati in se na take primere ustrezno pripraviti ter v nadaljevanju učinkoviteje odzivati.

Posebno kvaliteto je sami razpravi dala tudi izredno aktivna udeležba samih poslušalcev tega posveta, ki so odpirali cel niz povezanih dejstev. Razprava se je dotikala terminološke neurejenosti in nedoslednosti razumevanja kritične infrastrukture. Posredovano je bilo nekaj informacij o nadaljevanju priprave normativne podlage za zaščito kritične infrastrukture. Poudarki o pomenu neprekinjenosti delovanja informacijske kritične infrastrukture in popolno nedorečenost trenutne normativne podlage na področju stečajnih postopkov in kritične infrastrukture.

Zaključek s predlogi:

- Nujno potrebno je dopolniti normativno podlago, ki ureja stečajne postopke in v njo vnesti ustrezne procese, kadar gre za stečaj organizacije, ki je v ključnem nacionalnem interesu oz. je del kritične infrastrukture;
- Posebno pozornost pri pripravi teh rešitev posvetiti informacijski kritični infrastrukturi saj je njena neustrezna obravnava povezana tudi z nevarnostjo poseganja v ustavno varovane pravice, ki jih opredeljuje 37. In 38. člen Ustave Republike Slovenije;
- Od Vlade Republike Slovenije in njenih institucij zahtevati, da pospeši dokončno urejanje sistema zaščite kritične infrastrukture in v celoti postavi temelje za učinkovito sodelovanje na področju javno-zasebnega partnerstva, ko gre za vprašanje upravljanja kritične infrastrukture, katera je ključna za normalno funkcioniranje širše družbene skupnosti.

Izr. prof. dr. Denis Čaleta

Institut za korporativne varnostne študije, ICS-Ljubljana

ICS
inštitut za korporativne varnostne št.
Cesta Andreja Bitenca 68
1000 Ljubljana

Cesta Andreja Bitenca 68 | 1000 Ljubljana | t: +386 1 518 15 57 | f: +386 1 519 30 10 | e: info@ics-institut.si
www.ics-institut.si | ID za DDV: SI 70365016 | TRR: IBAN SI56 0313 1100 0343 770